

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/109/2018
Identifikačné číslo spisu: 4414202204
Dátum vydania rozhodnutia: 27.05.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4414202204.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu W. M., I. K. E.T. Y., Z. XX, zastúpeného spoločnosťou Lion Law Partners s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Komenského 14 A, proti žalovanej Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s., so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad 4, IČO: 00 151 700, o zaplatenie 85.579,60 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 10C/29/2014, o dovolaní žalobcu a žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 26. októbra 2017 sp. zn. 9Co/602/2016, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 26. októbra 2017 sp. zn. 9Co/602/2016 vo výroku, ktorým
a/ potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti týkajúcej sa úroku z omeškania zo sumy 27.545,54 eura,
b/ zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti, v časti výroku „s úrokom z omeškania vo výške 8,75% ročne zo sumy 127,81 eura od 19.02.2013 do zaplatenia a 8,25% ročne zo sumy 4.621,68 eura od 19.11.2013 do zaplatenia, a to všetko“
z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

II. Dovolanie žalobcu o d m i e t a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 9. júna 2016 č. k. 10C/29/2014-367 (i) konanie v časti o zaplatenie istiny vo výške 10.000 € z titulu náhrady nemajetkovej ujmy zastavil, (ii) žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 27.545,54 € s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne zo sumy 255,62 € od 19. februára 2013 do zaplatenia, 8,25 % ročne zo sumy 27.289,92 € od 19. novembra 2013 do zaplatenia, všetko do 15 dní po právoplatnosti rozsudku, (iii) v zostávajúcej časti súd návrh zamietol a (iv) rozhodol, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

1.1. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 420 ods. 1, § 444, § 441, § 450 ods. 1, § 106 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), § 1 ods. 1, § 4 ods. 1, 2 písm. a/, § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZoPZP“).

1.2. V prvom rade sa prvostupňový súd zaoberal čiastočným späťvzatím žaloby. Po pripustení zmeny žaloby sa predmet konania vymedzil na zaplatenie 85.579,60 € s príslušenstvom. Podaním zo 4. februára 2016 žalobca vzal svoj návrh v časti istiny vo výške 10.000 €, pozostávajúcej z náhrady nemajetkovej ujmy, späť. K čiastočnému späťvzatiu došlo po začatí pojednávania, žalovaná s čiastočným späťvzatím žaloby súhlasila, a preto bolo konanie v tejto časti zastavené podľa § 96 ods. 1, 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

1.3. V zostávajúcej časti prvostupňový súd dospel k záveru, že žaloba je podaná dôvodne len sčasti. Zostávajúca časť pozostáva z nároku na zaplatenie bolestného, náhrady na stratu na zárobku počas PN, nákladov spojených s liečením a zo sťaženia spoločenského uplatnenia. Žalobca si svoj nárok uplatnil priamo voči poisťovni (žalovanej), a to v súlade s § 15 ods. 1 ZoPZP.

1.4. Vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu (najmä znaleckého dokazovania, trestnej veci sp. zn. 1T/119/2012 a ustáleného spoluzavinenia žalobcu na škodu v rozsahu 10 %) dospel prvostupňový súd k záveru, že v prípade bolestného žalovaná v konečnom dôsledku vyplatila žalobcovi viac, ako mu náleží, pretože vyplatených bolo 13.150 € oproti súdom zistenej sume 12.096,54 €, a preto v časti bolestného žalobu zamietol. V prípade ďalších dvoch nárokov, teda nároku na vyplatenie straty na zárobku počas PN a nároku na zaplatenie nákladov spojených s liečením, medzi účastníkmi nebolo sporné, že žalovaná vykonala krátenie o 30 % z dôvodu ňou vnímanej miery spoluzavinenia poškodeného, pričom takéto krátenie predstavovalo 330,30 € (strata na zárobku počas PN) a 53,13 € (náklady spojené s liečením). Súd z dôvodov uvedených vyššie ustálil mieru spoluzavinenia poškodeného v rozsahu 10 %, a preto stanovil, že žalovaná je povinná doplatiť žalobcovi 220,20 € v prípade straty na zárobku počas PN a 35,42 € pri nákladoch spojených s liečením. Pri poslednom nároku - sťaženi spoločenského uplatnenia súd na základe dvoch znaleckých posudkov ustálil jeho výšku v sume 46.216,80 €, z čoho po odrátaní spoluzavinenia poškodeného v rozsahu 10 % predstavuje výška sťaženia spoločenského uplatnenia 41.595,12 €. Keďže žalovaná z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia už zaplatila žalobcovi 14.305,20 €, žalovanej zostáva zaplatiť žalobcovi rozdiel uvedených súm, teda 27.289,92 €. Súčet posledných troch nárokov tak tvorí konečnú priznanú istinu 27.545,54 €, ktorému nároku prvostupňový súd vyhovel a vo zvyšku žalobu zamietol. Záverom prvostupňový súd dodal, že v konaní neboli vzhľadnuté žiadne dôvody osobitného zreteľa uvedené v § 450 OZ, pre ktoré by bolo potrebné náhradu škody primerane znížiť. Za rozhodujúcu okolnosť považoval, že dopravnú nehodu zavinil neúmerným prekročením povolenej rýchlosti v obci Juraj Tóth, ktorého motorové vozidlo bolo v čase dopravnej nehody poistené povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

1.5. O úroku z omeškania rozhodol podľa § 517 ods. 2 OZ. Jeho počiatok súd prvej inštancie určil na 19. februára 2013. Vychádzal pritom z názoru, že žalovaná mohla prvýkrát získať poznatok o tom, kto je zodpovedný za dopravnú nehodu, dňom právoplatnosti trestného rozsudku prvostupňového súdu, t.j. dňom 3. novembra 2012, od ktorej doby jej začala plynúť 3-mesačná lehota podľa § 11 ods. 6 písm. a/ ZoPZP, teda do 3. februára 2013, pričom povinnosť poskytnúť poistné plnenie v zmysle § 11 ods. 7 ZoPZP bolo do 15 dní, teda do 18. februára 2013. Najbližším ďalším dňom 19. februára 2013 sa žalovaná prvýkrát dostala do omeškania s plnením peňažného dlhu. Žalobca požadoval v prípade nároku na zaplatenie straty na zárobku počas PN a v prípade nákladov spojených s liečením úrok od 30. októbra 2012, a preto v tomto prípade boli úroky z omeškania priznané od 19. februára 2013 a v zostávajúcej časti bol návrh zamietnutý. V prípade sťaženia spoločenského uplatnenia žalobca požadoval úroky z omeškania od 19. novembra 2013, teda menej, ako by mu prináležalo, a keďže aj v tejto časti je súd viazaný návrhom, boli žalobcovi priznané úroky z omeškania od navrhovaného dátumu 19. novembra 2013.

1.6. Záverom prvostupňový súd uviedol, že pre mimoriadnu zložitosť veci o trovách konania súd rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej podľa § 151 ods. 3 OSP.

1.7. Súd prvej inštancie uznesením zo 7. júla 2016 č. k. 10C/29/2014-412 uložil žalovanej, aby v lehote 10 dní zaplatila súdny poplatok za odvolanie v sume 409 €.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu a žalovanej rozsudkom z 26. októbra 2017 sp. zn. 9Co/602/2016 rozsudok súdu prvej inštancie (i) v napadnutej časti týkajúcej sa úroku z omeškania so sumy 27.545,54 € potvrdil, (ii) v napadnutej zamietajúcej časti rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 5.040,09 € s úrokom z

omeškania vo výške 8,75 % ročne zo sumy 127,81 € od 19. februára 2013 do zaplattenia a 8,25 % ročne zo sumy 4.621,68 € od 19. novembra 2013 do zaplattenia, a to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku, (iii) vo zvyšnej zamietajúcej časti rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a vyslovil, že (iv) žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Zároveň (v) zrušil žalovanou napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie (bod 1.7.).

2.1. Odvolací súd po opise skutkového stavu, správne zisteného súdom prvej inštancie, vychádzajúc zo svedeckých výpovedí, zohľadniac znalecký posudok Ing. Romana Červenku ako aj ostaté listiny nachádzajúce sa v pripojenom spise prvostupňového súdu sp. zn. 1T/119/2012, sa zaoberal aj posúdením otázky prípadnej miery spoluzavinenia žalobcu na spôsobení škody a na rozdiel od súdu prvej inštancie dospel k záveru, že v danej veci nejde o spoluzavinenie žalobcu na spôsobnej škode, a to ani v rozsahu, ako to urobil súd prvej inštancie. Uvedené vyplynulo zo znaleckého dokazovania, v zmysle ktorého porušenie povinnosti zo strany žalobcu sa nepodieľalo na vzniku škody, teda nebolo ani len vedľajšou príčinou vzniku škody, preto v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a vychádzal z toho, že vznik škody spôsobil iba vodič O. J.. Titulom všetkých žalobcom uplatnených nárokov potom odvolací súd priznal žalobcovi navyše oproti rozhodnutiu súdu prvej inštancie sumu 5.040,09 € (290,60 eura + 110,10 eura + 17,71 eura + 4.621,68 €), čo predstavuje 10 % krátenie týchto súm súdom prvej inštancie z dôvodu ním zohľadneného spoluzavinenia žalobcu, s čím sa odvolací súd nestotožnil. V tomto rozsahu došlo podľa § 388 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) k zmene napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti, pričom keďže odvolací súd vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, s ktorým sa stotožnil a k zmene došlo len z dôvodu iného právneho posúdenia veci, avšak vychádzajúc z právnych predpisov, z ktorých vychádzal aj súd prvej inštancie, odvolací súd rozhodol vo veci bez nariadenia odvolacieho pojednávania.

2.2. Čo sa týka odstraňovania zásadných skutkových rozporov medzi znaleckým posudkom A. P. W. A. A., sa odvolací súd v tejto časti s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie plne stotožňuje a podľa § 387 ods. 2 CSP naň odkazuje. Súd prvej inštancie nevykonal kontrolný posudok nielen vo vzťahu k znaleckému posudku A. A., navrhnutého žalobcom, ale ani vo vzťahu k znaleckému posudku A. A., navrhnutého žalovanou, a to vo vzťahu k obom z dôvodu, že obaja súdom ustanovení znalci boli podrobne vypočutí a pojednávajúci, pred tým boli oboznámení s výhradami voči ich znaleckým posudkom, pričom A. A. si závery znaleckého posudku riadne zdôvodnil, vysporiadal sa so všetkými námietkami, ktoré boli voči znaleckému posudku vznesené, odborne, logicky, dostatočným a presvedčivým spôsobom ich vyvrátil, a preto sa odvolací súd stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že v danej veci nebola potreba vykonať kontrolné znalecké dokazovanie. Len skutočnosť, že medzi uvedenými znaleckými posudkami sú rozdiely, prípadne, že znalecký posudok súdom ustanoveného znalca vyznieva v neprospech žalobcu, automaticky neznamená, že je potrebné vykonať kontrolné znalecké dokazovanie. Preto odvolací súd, rovnako ako súd prvej inštancie, pri výške bodov za bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia vychádzal z posudku A. A. W. A. A..

2.3. K žalovanou namietanej časti, a to k priznaniu úroku z omeškania z priznaných nárokov, sa odvolací súd tiež stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že žalobcovi patrí úrok z omeškania zo súm a za obdobie, uvedených vo výroku rozsudku a na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie v tejto časti odkazuje. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní zohľadnil aj osobitný režim upravený zákonom č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, avšak ak potom žalovaná plnila nároky žalobcu len v časti, z dôvodu, že jeho nároky uznávala len v časti, potom sa v ostatnej žalobcom uplatnenej a súdom priznanej časti dostala žalovaná do omeškania, preto je v tejto časti povinná platiť aj úrok z omeškania. Ak potom odvolací súd v napadnutej zamietajúcej časti rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalovanej uložil zaplatiť žalobcovi aj sumu 5.040,09 €, priznal žalobcovi z tejto sumy aj úrok z omeškania, a to zo sumy 127,81 €, čo predstavuje nárok na stratu na zárobku a nákladov za liečenie vo výške 8,75 %, teda vo výške, ako si uplatnil žalobca od 19. februára 2013 do zaplattenia a v zostávajúcej časti úrokov z omeškania, teda v časti úroku z omeškania vo výške 8,75 % zo sumy 127,81 € od 30. októbra 2012 do 18. februára 2013 a stotožnil s o záverom súdu prvej inštancie, keď v tejto časti žalobu zamietol. Čo sa týka sumy 4.621,68 €, odvolací súd priznal z tejto sumy úrok z omeškania vo výške 8,25 % ročne od 19. novembra 2013 do zaplattenia a v zostávajúcej časti úrokov z omeškania, teda v časti nad 8,25 % sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, keď v tejto časti žalobu zamietol.

2.4. Vzhľadom k tomu, že obe strany mali v odvolacom konaní čiastočný úspech, odvolací súd o

trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.5. Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaná podala odvolanie len v časti, ktorou ju súd zaviazal zaplatiť úrok z omeškania. Súd prvej inštancie postupoval správne, keď v dôsledku žalovanou podaného odvolania uložil napadnutým uznesením žalovanej povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie. To, ako súd prvej inštancie dospel k výške poplatkovej povinnosti uloženej žalovanej, však z napadnutého uznesenia nemožno zistiť. Keďže odvolaciemu súdu nie je zrejmé, ako dospel k výške poplatkovej povinnosti, preto je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné, čo bolo dôvodom jeho zrušenia podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP a vrátenia veci súdu prvej inštancie podľa § 391 ods. 1 CSP na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) i žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“). Žalobca podal dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (iba) proti výroku odvolacieho rozsudku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo zvyšnej zamietajúcej časti a proti výroku prvostupňového rozsudku, ktorým žalobu zamietol. Žalovaná podala dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP proti potvrdzujúcemu a zmeňujúcemu výroku odvolacieho súdu (výrok I. a II.), aj to iba čo do rozhodovania o úroku z omeškania. Podľa názoru žalovanej výška spornej čiastky úroku z omeškania predstavuje sumu 7.665,60 €, keďže žalovaná uhradila žalobcovi istinu v sume 27.545,54 € na základe rozsudku prvoinštančného súdu dňa 13. júla 2016 a istinu v sume 5.040,09 € žalovaná uhradila žalobcovi na základe odvolacieho rozsudku dňa 12. decembra 2017.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP žalobca po opise priebehu konania a obsahu rozhodnutí nižších súdov vyslovil nesúhlas s priznanou výškou bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia. V podstatnom polemizoval, kritizoval, či spochybňoval skutočnosť, že odvolací súd nepristúpil k vykonaniu kontrolného znaleckého dokazovania. V tomto ohľade namietal nesprávny postup súdov pri hodnotení vykonaných dôkazov, predovšetkým znaleckého dokazovania, keď o výške jeho nároku rozhodol len na základe jedného znaleckého posudku bez toho, aby prihliadol na žalobcom predložené dôkazy. V súvislosti s dokazovaním (znaleckým) poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3MCdo/10/2008, sp. zn. 4Cdo/254/2012, sp. zn. 1MOBdoV/11/2008 (R 10/2010), R V/1968, rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 52/09 a rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo/1810/2009. V závere žalobca navrhol najvyššiemu súdu, aby zrušil obe nižšie rozhodnutia a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP žalovaná formulovala právne otázky takto:

(i) možno poisťovateľa zaviazat' na zaplatenie úrokov z omeškania v zmysle § 517 ods. 2 OZ, ak si riadne splnil svoje povinnosti v zmysle § 11 ods. 6 ZoPZP,

(ii) kedy sa poisťovateľ dostane do omeškania s vyplatením poistného plnenia, pokiaľ ide o nepreukázané nároky na náhradu škody, ak si riadne splní povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 ZoPZP a o sporných nárokoch na náhradu škody rozhodoval súd.

Žalovaná nesúhlasila so závermi nižších súdov, že sa v okolnostiach posudzovanej veci dostala do omeškania od 19. februára 2013. V tomto ohľade poukázala na ustanovenie § 11 ods. 6, 7 a 8 ZoPZP. Je pravdou, že žalobca oznámil žalovanej škodovú udalosť 13. apríla 2012, na čo mu žalovaná listom z 19. apríla 2012 oznámila, že nároky zatiaľ neboli dostatočne preukázané, pretože nebolo príslušným orgánom činným v trestnom konaní vydané konečné rozhodnutie o zavinení dopravnej nehody. Bezprostredne po zistení právoplatnosti rozsudku v trestnom konaní žalovaná listom z 13. decembra 2012 oznámila žalobcovi výšku poistného plnenia (bolestné, strata na zárobku počas PN, náklady spojené s liečením), dôvod 30 % krátenia poistného plnenia ako dôvody neakceptovania niektorých položiek. Uvedené žalovaná oznámila žalobcovi v 3-mesačnej lehote od právoplatnosti trestného rozsudku. Podobne reagovala žalovaná aj v súvislosti so žalobcom uplatneným sťažением spoločenského uplatnenia. Spoluzavinenie žalobcu žalovaná stanovila na 30 % na základe trestného rozsudku, kde spoluzavinenie bolo explicitne konštatované. Súd prvej inštancie ho znížil na 10 % a odvolací súd konštatoval, že nejde o spoluzavinenie. Preto podľa jej názoru sporné nároky žalobcu boli definitívne vyriešené až právoplatným rozhodnutím súdu, pričom žalovaná uhradila žalobcovi istinu v sume 27.545,54 € na základe rozsudku prvoinštančného súdu dňa 13. júla 2016 a istinu v sume 5.040,09 €

žalovaná uhradila žalobcovi na základe odvolacieho rozsudku dňa 12. decembra 2017. Podľa jej názoru v omeškaní preto nebola. V závere žalovaná navrhla najvyššiemu súdu, aby zmenil dovolaním napadnutú časť odvolacieho rozsudku tak, že žalobu v časti úroku z omeškania zamietne a prizná jej náhradu trov dovolacieho konania (vo výške zaplateného súdneho poplatku za dovolanie).

4. Žalovaná nesúhlasila s dovolaním podaným žalobcom a navrhla ho odmietnuť, keďže dovolanie podané žalobcom podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nie je prípustné. Žalobca sa k dovolaniu žalovanej nevyjadril.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany, v ktorých neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ a f/ CSP).

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na

nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

13. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie žalovanej podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

14. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolateľka vyvodzovala z odvolacím súdom nesprávne riešenej právnej otázky, či možno poisťovateľa zaviazať na zaplatenie úrokov z omeškania v zmysle § 517 ods. 2 OZ, a k s i riadne splnil svoje povinnosti v zmysle § 11 ods. 6 ZoPZP, resp. kedy sa poisťovateľ dostane do omeškania s vyplatením poistného plnenia, pokiaľ ide o nepreukázané nároky na náhradu škody, ak si riadne splní povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 ZoPZP a o sporných nárokoch na náhradu škody rozhodoval súd [bod 3.2. (i) a (ii)].

15. Pokiaľ ide o dovolateľkou zafinovanú (a s poukázaním na konkrétne okolnosti vysvetlenú) právnu otázku (bod 3.2.), dovolací súd uvádza, že táto v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu v čase podania dovolania (k 7. februáru 2018, pozn.) skutočne riešená nebola. Následne sa dovolací súd touto otázkou zaoberal, a to v rozhodnutí z 22. novembra 2018 sp. zn. 3Cdo/145/2017 a v rozhodnutí z 26. februára 2019 sp. zn. 1Cdo/212/2017, z ktorých záverov je potrebné vychádzať aj v tejto veci.

16. ZoPZP upravuje povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Z ustanovenia § 1 ods. 2 tohto zákona vyplýva, že ak tento zákon neustanovuje inak, vzťahujú sa na poistenie zodpovednosti osobitné predpisy.

16.1. Podľa § 11 ods. 6 ZoPZP poisťovateľ je povinný bez zbytočného odkladu začať prešetrovanie potrebné na zistenie rozsahu jeho povinnosti poskytnúť poistné plnenie a do troch mesiacov odo dňa oznámenia poškodeného o škodovej udalosti

a) skončiť prešetrovanie potrebné na zistenie rozsahu jeho povinnosti poskytnúť poistné plnenie a oznámiť poškodenému výšku poistného plnenia, ak bol rozsah povinnosti poisťovateľa poskytnúť poistné plnenie a nárok na náhradu škody preukázaný,

b) poskytnúť poškodenému písomné vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odmietol poskytnúť alebo pre ktoré znížil poistné plnenie alebo poskytnúť poškodenému písomné vysvetlenie k tým uplatneným nárokom na náhradu škody, v ktorých nebol v ustanovenej lehote preukázaný rozsah povinnosti poisťovateľa poskytnúť poistné plnenie a výška poistného plnenia; písomné vysvetlenie sa považuje za doručené dňom, keď ho poškodený prevzal, odmietol prevziať, alebo dňom, keď ho pošta vrátila ako nedoručené.

16.2. Podľa § 11 ods. 7 ZoPZP poisťovateľ je povinný poskytnúť poistné plnenie do 15 dní po skončení prešetrovania potrebného na zistenie rozsahu povinnosti poisťovateľa poskytnúť poistné plnenie alebo po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody poisťovateľovi, ak z tohto rozhodnutia nevyplýva iná lehota na poskytnutie poistného plnenia.

16.3. Podľa § 11 ods. 8 ZoPZP ak poisťovateľ nesplní povinnosť podľa odseku 6, je povinný zaplatiť poškodenému úroky z omeškania podľa osobitného predpisu (§ 517 ods. 2 OZ).

17. V súvislosti s úrokom z omeškania (omeškaním žalovanej) oba nižšie sudy vychádzali z názoru, že žalovaná mohla prvýkrát získať poznatok o tom, kto je zodpovedný za dopravnú nehodu, dňom právoplatnosti trestného rozsudku prvostupňového súdu, t.j. dňom 3. novembra 2012, od ktorej doby jej začala plynúť 3-mesačná lehota podľa § 11 ods. 6 písm. a/ ZoPZP, teda do 3. februára 2013, pričom povinnosť poskytnúť poistné plnenie v zmysle § 11 ods. 7 ZoPZP bolo do 15 dní, teda do 18. februára 2013. Najbližším ďalším dňom 19. februára 2013 sa žalovaná prvýkrát dostala do omeškania s plnením peňažného dlhu. Súd prvej inštancie pritom ustálil spoluzodpovednosť poškodeného (žalobcu) na škodovej udalosti v rozsahu 10 % a odvolací súd vychádzal z názoru, že poškodený žiadnu spoluzodpovednosť nenesie.

17.1. Žalovaná nesúhlasila s uvedeným názorom súdov tvrdiac, že žalobca pôvodne oznámil žalovanej škodovú udalosť 13. apríla 2012, na čo mu žalovaná listom z 19. apríla 2012 oznámila, že nároky zatiaľ

neboli dostatočne preukázané, pretože nebolo príslušným orgánom činným v trestnom konaní vydané konečné rozhodnutie o zavinení dopravnej nehody. Bezprostredne po zistení právoplatnosti rozsudku v trestnom konaní žalovaná listom z 13. decembra 2012 oznámila žalobcovi výšku poistného plnenia (bolestné, strata na zárobku počas PN, náklady spojené s liečením), dôvod 30 % krátenia poistného plnenia, ako dôvody neakceptovania niektorých položiek. Uvedené žalovaná oznámila žalobcovi v 3-mesačnej lehote o d právoplatnosti trestného rozsudku. Podobne reagovala žalovaná aj v súvislosti so žalobcom uplatneným sťažením spoločenského uplatnenia. Spoluzavinenie žalobcu žalovaná stanovila na 30 % na základe trestného rozsudku, kde spoluzavinenie bolo explicitne konštatované. V hre takto zostala náhrada do rozsahu určeného spoluzavinenia žalobcu, pričom žalovaná uhradila žalobcovi istinu v sume 27.545,54 € na základe rozsudku prvoinštančného súdu dňa 13. júla 2016 a istinu v sume 5.040,09 € žalovaná uhradila žalobcovi na základe odvolacieho rozsudku dňa 12. decembra 2017. Podľa jej názoru v omeškaní preto nebola.

17.2. Z obsahu trestného rozsudku prvostupňového súdu sp. zn. 1T/119/2012 zo 17. októbra 2012 [právoplatným 3. novembra 2012 (č.l. 85 až 91 spisu)] o.i. vyplýva, že za inkriminovanú dopravnú nehodu bol spoluzodpovedný aj poškodený (žalobca) „aj keď konanie poškodeného, ktorý začal na vozovke odbočovať z pravého kraja vozovky do vedľajšej cesty vľavo bez naznačenia zmeny smeru jazdy, je značne nezodpovedné a nesie pomerne značnú mieru spoluzavinenia ... Spoluzavinenie poškodeného súd zohľadňoval pri rozhodovaní o treste obžalovaného ... Charakter a spôsob jazdy poškodeného, tak, ako je horeuvedené, potvrdzoval v znaleckom posudku a na hlavnom pojednávaní znalec z odboru dopravy Poškodený na hlavnom pojednávaní prehlásil, že náhradu škody si bude žiadať od príslušnej poisťovne zo zákonného poistenia obžalovaného“.

18. V rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/212/2017 najvyšší súd uviedol, že „[p]re zákon č. 381/2001 Z.z. ako pre špeciálny právny predpis upravujúci určitú oblasť poistenia vo vzťahu k Občianskemu zákonníku platí, že jeho ustanovenia majú prednosť pred ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Túto prirodzenú právnu zákonitosť zaviedol zákonodarca v ustanovení § 1 ods. 2. Pravidlo, aby zákon stanovil inak, nemožno chápať doslovne požiadavkou, aby bol Občiansky zákonník aplikovaný na všetky prípady, kedy zákon č. 381/2001 Z.z. výslovne jeho aplikáciu nespochybnuje. Znamená to, že v prípadoch, keď zákon č. 381/2001 Z.z. určuje rozsah práv a povinností odlišne od Občianskeho zákonníka, je namieste vylúčené použitie zákonných ustanovení Občianskeho zákonníka, avšak tam, kde zákon neustanovuje žiadnu odlišnosť od Občianskeho zákonníka, nie je dôvod neaplikovať Občiansky zákonník. K rovnakým záverom dospela aj právna teória (porovnaj Z. A., Š. A.: Z. Y., U. vyd. Praha, C.H. Beck, 2012, s. 265, 375)

Peňažná sankcia v podobe úrokov z omeškania je upravená v § 11 ods. 8 zákona č. 381/2001 Z.z. a je viazaná na nesplnenie nepeňažnej povinnosti vyjadrenej v § 11 ods. 6 písm. a/ alebo b/ zákona č. 381/2001 Z.z. Z právnej úpravy možno vyvodiť, že umožňuje úročenie poistného plnenia v tých prípadoch, keď si poisťovateľ nespĺní svoju povinnosť uloženú mu v súvislosti so šetrením poistnej udalosti, a tiež keď poškodenému zašle oneskorené vysvetlenie dôvodov, pre ktoré poisťovateľ odmietol poskytnúť poistné plnenie, t. j. povinnosti poisťovateľa viaže výlučne vo vzťahu k prešetrovaniu poistnej udalosti. Jej účelom je ochrana poškodeného, aby poisťovňa pod následkom tejto sankcie nezostala nečinná, aby bola nútená oznámiť v lehote 3 mesiacov poškodenému spôsob vybavenia jeho poistnej udalosti. Poskytnutie dôkladného vysvetlenia poškodeným osobám v ustanovenej lehote chráni rovnako aj poisťovateľa pred uložením sankcie - úroku z omeškania.“

18.1. Vo veci sp. zn. 3Cdo/145/2017 najvyšší súd dospel k záveru, «že v posudzovanom prípade si žalovaná splnila povinnosti v zmysle § 11 ods. 6 zákona č. 381/2001 Z. z. tým, že listom ... poskytla žalobcovi písomné vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odmietla poskytnúť poistné plnenie, ktoré si žalobca od nej nárokoval ... Správnosť záveru poisťovateľa v samotnom vysvetlení, z akého dôvodu odmietol poskytnúť plnenie je pritom irelevantný, nakoľko v zmysle citovaného uznesenia je poisťovateľ povinný „len“ poskytnúť písomné vysvetlenie a toto doručiť poškodenému, čo v prejednávacom prípade žalovaná ako poisťovateľ v lehote troch mesiacov aj splnila. To, že žalovaná neodôvodnila odmietnutie poistného plnenia podľa predstáv žalobcu, nemožno vykladať spôsobom, že by si túto povinnosť nespĺnila vôbec a následne prijať záver, že nesplnením tejto povinnosti sa dostala v zmysle § 11 ods. 8 zákona č. 381/2001 Z. z. do omeškania ... Do omeškania by sa dostala s plnením náhrady škody až vtedy, ak by po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody neuhradila v lehote určenej súdom priznanú

náhradu škody žalobcovi podľa § 11 ods. 7 zákona č. 381/2001 Z. z.»

19. Rovnako v okolnostiach posudzovanej veci si žalovaná splnila všetky zákonom požadované jej povinnosti, keď najskôr na základe oznámenia žalobcu 13. apríla 2012 v stanovenej lehote poskytla žalobcovi písomné vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odmietla poskytnúť poistné plnenie a po právoplatnosti trestného rozsudku žalovaná listom z 13. decembra 2012 oznámila žalobcovi výšku poistného plnenia (bolestné, strata na zárobku počas PN, náklady spojené s liečením), dôvod 30 % krátenia poistného plnenia, ako dôvody neakceptovania niektorých položiek. Následne riadne a včas žalovaná plnila aj na základe rozhodnutí oboch nižších súdov, ktoré rozhodovali o výške náhrady škody, keď prvostupňový súd určil spoluzavinenie žalobcu v rozsahu 10 % a odvolací súd určil, že žalobca nenesie žiadne spoluzavinenie.

20. Dovolací súd vzhľadom k vyššie uvedenému dospel k záveru, že žalovaná si svoju povinnosť ako poisťovateľ podľa § 11 ods. 6 ZoPZP splnila, nebola preto povinná uhradiť žalobcovi ako poškodenému úroky z omeškania. Do omeškania by sa dostala s plnením náhrady škody až vtedy, ak by po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody neuhradila v lehote určenej súdom priznanú náhradu škody žalobcovi podľa § 11 ods. 7 ZoPZP.

21. Vzhľadom na vyššie uvedené mal dovolací súd za preukázané, že odvolací súd nesprávne právne posúdil nárok žalobcu čo do priznaného úroku z omeškania. Preto dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu vo výrokoch, ktorými potvrdil resp. zmenil prvostupňový rozsudok v rozsahu rozhodovania o úroku z omeškania, uznesením zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP), čo vyplýva z výroku I. tohto dovolacieho rozhodnutia. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). V novom rozhodnutí rozhodne súd o trovách pôvodného konania a trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

22. Nad rámec veci najvyšší súd dodáva, že určenie začiatku plynutia omeškania žalovanej od právoplatnosti trestného rozsudku nemôže obstať už len z dôvodu, že trestný súd nerozhodoval o výške náhrady škody a navyše práve trestný rozsudok [na rozdiel od nižších súdov konštatoval „pomerné značnú mieru spoluzavinenia“ žalobcu (bod 17.2.), ktoré robilo neistou aj žalovanú].

Dovolanie žalobcu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP

23. Žalobca v podanom dovolaní podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP predovšetkým nesúhlasil s tým, že odvolací súd nepristúpil k vykonaniu kontrolného znaleckého dokazovania. V tomto ohľade namietal nesprávny postup súdov pri vykonávaní a hodnotení dôkazov, predovšetkým znaleckého dokazovania, keď o výške jeho nároku rozhodol len na základe jedného znaleckého posudku bez toho, aby prihliadol na žalobcom predložené dôkazy (bod 3.1.).

24. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP). Ak takáto konkretizácia uplatneného dovolacieho dôvodu súdu chýba, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP.

25. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou

odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

26. Z dovolania podaného žalobcom dovolací súd ani výkladom podľa § 124 CSP nezistil, akú právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, mal odvolací súd vyriešiť nesprávne. Dovolací súd preto dospel k záveru, že dané odôvodnenie dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci významovo nezodpovedá požiadavkám pre vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP.

27. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu ako procesne neprípustné odmietol (§ 447 písm. f/ CSP), bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia (výrok II. dovolacieho rozhodnutia).

28. Nad rámec veci najvyšší súd dodáva, že pokiaľ žalobca namietal proces vykonávania a hodnotenia dôkazov (znalecké dokazovanie), uvedená vada mohla eventuálne predstavovať vadu zmätočnosti, ale nie nesprávne právne posúdenie veci. Dovolanie podľa § 420 CSP však žalobca (kvalifikovane zastúpený advokátom, pozn.) nepodal, a preto sa ním ani najvyšší súd nemohol zaoberať.

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.